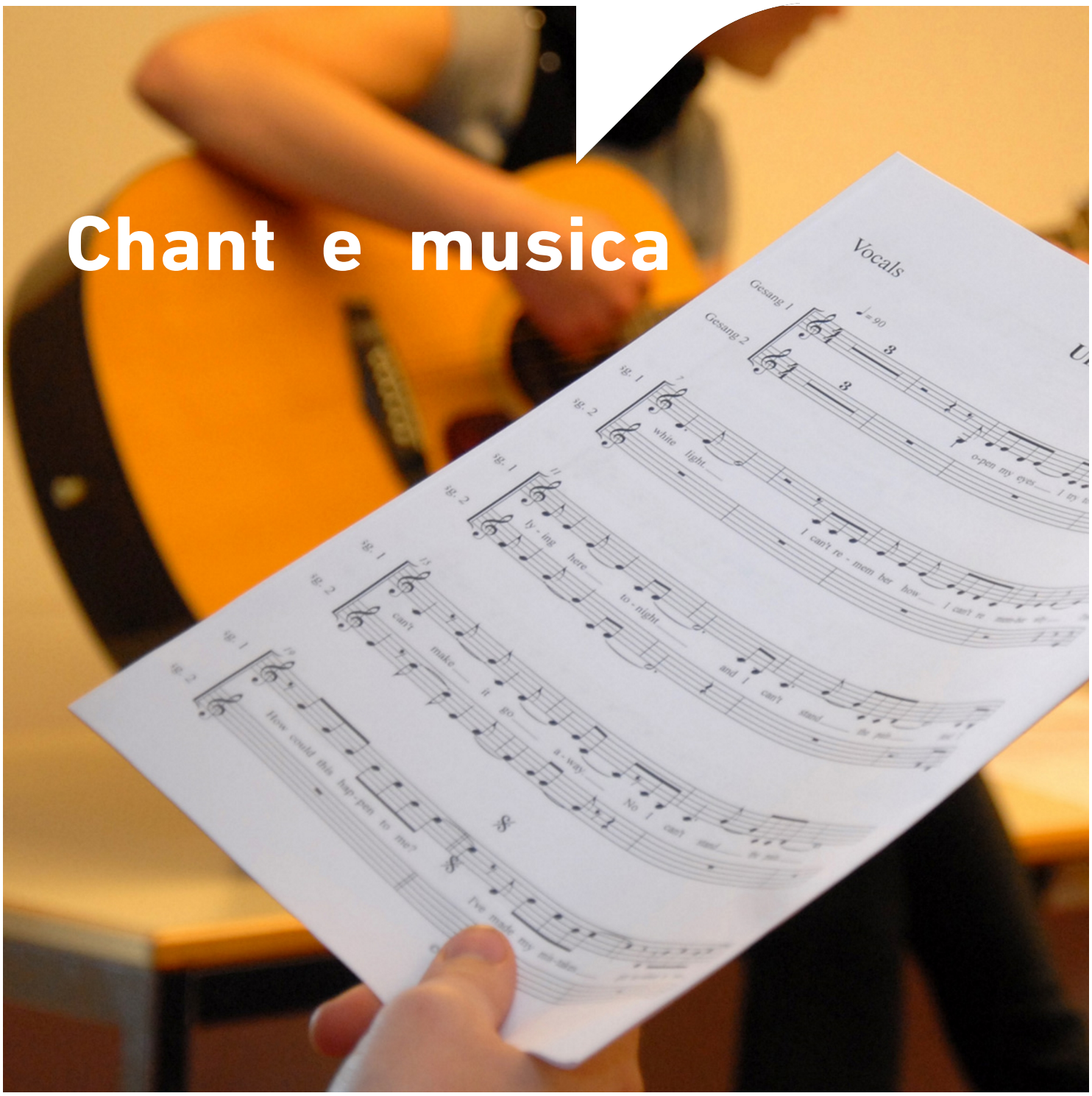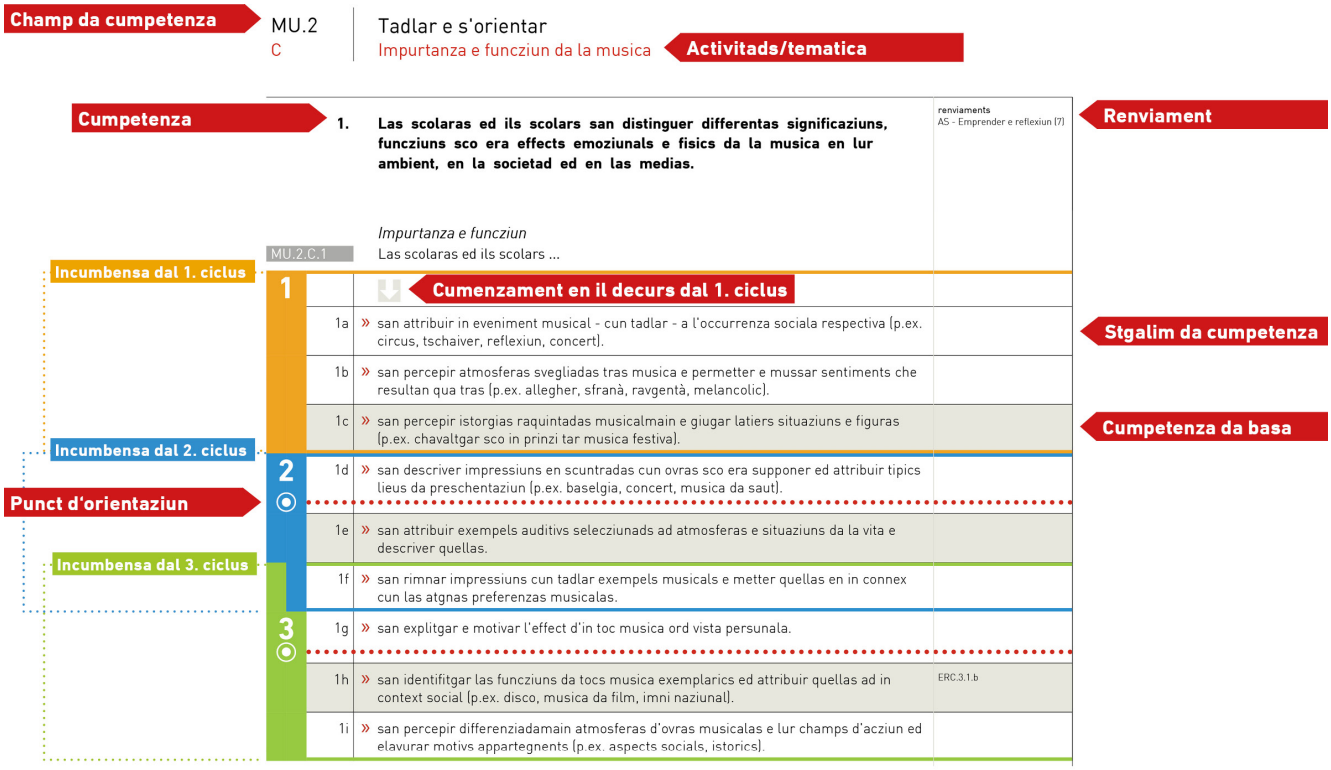
Lehrplan
Plan d'instrucziun
Piano di studio 21

Chant e musica

CDEP-T
Conferenza dals directurs chantunals da l'educaziun publica da la Svizra tudestga

Elements dal svilup da la cumpetenzas

Ulteriuras infurmaziuns davart ils elements dal svilup da las cumpetenzas èn disponiblas en il chapitel *Survista*.

Impressum

Editura:	Departement d'educaziun, cultura e protecziun da l'ambient dal Grischun
Tar quest document:	Plan d'instrucziun 21 Ediziun dals 15-03-2016
Maletg da la cuverta:	Claudio Minutella
Copyright:	Ils dretgs d'auturas e d'auturs ed ulteriurs dretgs da questa pagina d'internet ha la CDEP-T. Cun chargiar giu cuntegns (texts, maletgs, datotecas) da questa pagina d'internet na vegnan transferids nagins dretgs.
Internet:	gr-r.lehrplan.ch

Cuntegn

MU.1	Chantar e discurrer	2
A	La vusch en l'ensemble	2
B	La vusch sco med d'expressiun	3
C	Repertori da chanzuns	4
MU.2	Tadlar e s'orientar	5
A	Orientaziun acustica	5
B	Scuntrada cun la musica en l'istorgia ed oz	6
C	Impurtanza e funcziun da la musica	7
MU.3	Sa mover e sautar	8
B	Expressiun corporala tar musica	8
C	Adattaziun dal moviment a musica e repertori da sauts	9
MU.4	Far musica	10
A	Far musica en l'ensemble	10
B	L'instrument sco med d'expressiun	11
C	Enconuschientscha d'instruments	12
MU.5	Process creativs	13
A	Explorar e preschentar musicalmain temas	13
B	Concepir tar musica existenta	14
C	Cumpetenza da sa preschentar musicalmain	15
MU.6	Pratica da la savida musicala	16
A	Ritmus, melodia, armonia	16
B	Notaziun	17

MU.1 Chantar e discurrer
A La vusch en l'ensemble

1. Las scolaras ed ils scolars san sa percepir cun chantar en gruppa ed applitgar differenziadamain lur vusch cun chantar en il chor.

renviaments
AS - Percepziun (2)
AS - Independenza ed agir social (9)

MU.1.A.1 Las scolaras ed ils scolars ...

3

i	» san exercitar chanzuns en classa u en gruppas (p.ex. mussar perseveranza, mantegnair la concentraziun) sco era empruvar ora e cumparegliar pussaivladads d'interpretaziun.
j	» san tegnair lur vusch en chanzuns da pliras vuschs.
k	» san prestar lur contribuziun specifica cun chantar a pliras vuschs en il chor (p.ex. ritmus, solo, moviment).
l	» san preschentar ina chanzun accumpagnada solisticamain u en gruppas.

MU.1 Chantar e discurrer

B La vusch sco med d'expressiun

1. Las scolaras ed ils scolars san percepir, sviluppar e furmar lur vusch e lur expressiun sonora.

renviaments
AS - Fantasia e creativitad (6)
AS - Corp, sanadad e motorica (1)

Chantar

MU.1.B.1 Las scolaras ed ils scolars ...

3	1i	» san differenziar tranter vusch dal chau e vusch dal pèz e far diever da tuttas duas.
	1j	» san extender e consolidar il spectrum dals tuns da lur atgna vusch.
	1k	» san percepir ed applitgar cun cleras finamiras lur spectrum da tuns.

Discurrer

MU.1.B.1 Las scolaras ed ils scolars ...

	2g	» san interpretar texts e far in rap cun texts tut tenor il groove (p.ex. hip-hop).
3	2h	» san adattar agens texts ad in ritmus prescrit (p.ex. musters da quatter tacts).
	2i	» san scriver ed interpretar agens texts per songs e raps.

MU.1 Chantar e discurrer
C Repertori da chanzuns

			renviaments
		1. Las scolaras ed ils scolars san chantar chanzuns da differents temps, stils e culturas ed han in repertori multifar.	AS - Lingua e communicaziun (8) AS - Connexs e regularitads (5)
MU.1.C.1		Las scolaras ed ils scolars ...	
3	g	» san chantar exempels da la scena da musica actuala e purtar en lur preferenzas musicalas.	
	h	» san chantar chanzuns da differents stils, resguardar las particularitads linguisticas ed empruvar ora l'expressiun ch'è colliada cun quai.	LE3GR.6.A.1.d
	i	» san differenziar ed empruvar ora tecnicas da chantar da differents stils (p.ex. chanzun artistica, chant da pop).	
	j	» san interpretar solisticamain u en il chor chanzuns e chanzuns artisticas exemplaricas da l'istorgia e dad oz.	

MU.2 Tadlar e s'orientar

A Orientaziun acustica

1. Las scolaras ed ils scolars san percepir, differenziar e descriver cun tadlar lur ambient ed elements musicals.

renviaments
AS - Percepziun (2)
NUS.4.2

MU.2.A.1 Las scolaras ed ils scolars ...

3	e	» san differenziar e reconuscher furmas musicalas cun tadlar (p.ex. rondo, furma da chanzun).
	f	» san persequitar e mussar sapientivamain aspects musicals (p.ex. instrumentaziun, furma, interpretaziun).
	g	» san generar atgnas dumondas tar in toc musica udì e discutar respostas pussaivlas.
	h	» san descriver musicalmain parts musica udidas cun agid d'ina partitura.

MU.2 Tadlar e s'orientar
B Scuntrada cun la musica en l'istorgia ed oz

			renviaments
		1. Las scolaras ed ils scolars san identifitgar ed attribuir musica da differents temps, geners, stils e spazis culturals e surpigliar ina tenuta averta.	AS - Emprender e reflexiun (7) AS - Connexs e regularitads (5) FSP - Identitads culturalas e communicaziun interculturala
MU.2.B.1		Las scolaras ed ils scolars ...	
3	g	» san s'occupar cun la musica da conscolaras e conscolars ed han ina tenuta da respect envers lur preferenzas musicalas e lur tradiziuns musicalas.	
	h	» san retschertgar culturas musicalas en ovras da l'istorgia da la musica ed identifitgar lur particularitads cun tadlar.	LE2GR.6.A.1.d LE3GR.6.A.1.d
	i	» san classifitgar musica a maun da tschertas caracteristicas tenor connexs da l'istorgia da la musica e da la societad (p.ex. musica politica, vuschs canticas en differents stils).	FSP - Politica, democrazia e dretgs umans
	j	» enconuschan singulas musicistas e musicists sco era cumponistas e cumponists dal temp preschent e san generar e discutar atgnas dumondas davart lur musica (p.ex. cumponista u cumponist da la postmoderna, musicista u musicist da la scena da pop).	

MU.2 Tadlar e s'orientar

C Impurtanza e funcziun da la musica

1. Las scolaras ed ils scolars san distinguer differentas significaziuns, funcziuns sco era effects emoziunals e fisics da la musica en lur ambient, en la societad ed en las medias.

renviaments
AS - Emprender e reflexiun (7)

Impurtanza e funcziun

MU.2.C.1 Las scolaras ed ils scolars ...

3	1f	» san rimnar impressiuns cun tadlar exempels musicals e metter quellas en in connex cun las atgnas preferenzas musicalas.	
	1g	» san explitgar e motivar l'effect d'in toc musica ord vista persunala.	
	1h	» san identifitgar las funcziuns da tocs musica exemplarics ed attribuir quellas ad in context social (p.ex. disco, musica da film, imni naziunal).	ERC.3.1.b
	1i	» san percepir differenziadamain atmosferas d'ovras musicalas e lur champs d'acziun ed elavurar motivs appartegnents (p.ex. aspects socials, istorics).	

Protecziun da l'udida

MU.2.C.1 Las scolaras ed ils scolars ...

3	2b	» enconuschan las consequenzas d'ina chargia intensiva da l'udida (durada, volumen dal tun) e san ir enturn cun lur udida cun responsabladad, saja quai sco musicistas e musicists u sco consumentas e consuments da musica.	FSP - Sanadad NUS.4.2.e

MU.3 Sa mover e sautar
B Expressiun corporala tar musica

1. Las scolaras ed ils scolars san applitgar lur corp sco med d'expressiun e metter en concordanza cun la musica en cumbinaziun cun materialias ed objects sco era interagir en la gruppa.

renviaments
AS - Fantasia e creativitad (6)
AS - Corp, sanadad e motorica (1)
MS.3.B.1

MU.3.B.1 Las scolaras ed ils scolars ...

3	f » san furmar elements da moviment cun agid d'objects, costums e requisits e preschentar musica tschernida.	
	g » san far musica en gruppas ed inventar latiers andaments da moviments cunvegnents.	
	h » san sustegnair la melodia ed il ritmus d'ina chanzun sco era texts cun la lingua e l'expressiun corporala (p.ex. song, chanzun discurrida).	
	i » san surpigliar e variar andaments da moviments prescrits tar tocs musica sco era sviluppar improvisaziuns en gruppas.	

MU.3 Sa mover e sautar

C Adattaziun dal moviment a musica e repertori da sauts

			renviaments
	1.	**Las scolaras ed ils scolars san adattar lur moviments a moda coordinada a la musica. Els han in repertori da sauts da differents temps, culturas e stils.**	AS - Corp, sanadad e motorica [1] MS.3.C.1
MU.3.C.1		Las scolaras ed ils scolars ...	
3	g	» san sautar differentas rollas (p.ex. saut en rudè, saut popular, saut folcloristic) tar musica da differents pajais.	
	h	» san exequir spezias e midadas da tacts nunusitadas en cumbinaziuns da pass (p.ex. tact da 5, tact da 7, midada 3/4 a 6/8).	
	i	» san identifitgar funcziuns dal saut e da la musica appartegnenta en differentas situaziuns socialas (p.ex. saut en dus, saut sacral, cultura da giuventetgna).	
	j	» san applitgar extracts da moviments e da sauts e figuras caracteristicas da sauts en projects musicals (p.ex. en in musical).	

MU.4 Far musica
A Far musica en l'ensemble

			renviaments
	1.	**Las scolaras ed ils scolars san sa percepir sco persunas che fan musica e s'integrar cun instruments sco era cun percussiun dal corp en in ensemble.**	AS - Independenza ed agir social (9)
MU.4.A.1		Las scolaras ed ils scolars ...	
3	f	» exerciteschan simpels arranschaments da classa e san empruvar ora e cumparegliar pussaivladads d'interpretaziun e realisar lur ideas en quest connex (p.ex. sunar in toc a moda allegra, trista, plauna, chatschanta).	
	g	» san sunar ina schelta da musters da ritmus e da melodias (p.ex. da differentas culturas, epocas e stils) e distinguer lur particularitad.	
	h	» san far musica en gruppa tenor models d'improvisaziun (p.ex. sequenza d'armonias, scala da blues, pentatonica).	
	i	» san sunar musica da differentas culturas, epocas e stils en l'arranschament da classa.	
	j	» san adattar u transfurmar elements da stils da musica.	

MU.4 B

Far musica
L'instrument sco med d'expressiun

1. Las scolaras ed ils scolars san explorar instruments, funtaunas da tuns e medias electronicas, experimentar ed improvisar cun tals e sunar tenor model.

renviaments
AS - Fantasia e creativitad (6)

Instruments acustics

MU.4.B.1 Las scolaras ed ils scolars ...

1f	» san inventar e sunar impressiuns musicalas tar atmosferas ed emoziuns ed elavurar cuntrasts (p.ex. allegher/smanatschant, fortuna/tristezza).	
1g	» san sviluppar e sunar andaments da tensiun musicals tar noziuns ed applitgar differentas articulaziuns (p.ex. crescher, sgular).	
1h	» san applitgar e midar musters ed ostinatos (p.ex. musters d'improvisaziun).	
1i	» san realisar preschentaziuns en scrit (p.ex. extract d'ina partitura, tabulatura, designaziun da l'accord) e duvrar sco model per atgnas ideas.	

Electronica da musica e novas medias

MU.4.B.1 Las scolaras ed ils scolars ...

2c	» san empruvar ora instruments da la scena da musica actuala e rimnar experientschas cun ir enturn e sunar quests instruments.	
2d	» enconuschan ina schelta da software da musica, san explorar ed empruvar ora quella ed applitgar per incumbensas musicalas.	MI - Producziun e preschentaziun
2e	» san registrar e midar electronicamain tuns da lur ambient ed experimentar ed applitgar quels musicalmain.	MI.1.3.h MI - Producziun e preschentaziun
2f	» san realisar in arranschament da tuns cun instruments e funtaunas da tuns electronicas.	MI - Retschertga e sustegn d'emprender

MU.4 Far musica
C Enconuschientscha d'instruments

			renviaments AS - Connexs e regularitads (5)
	1.	**Las scolaras ed ils scolars enconuschan differents instruments da musica, san differenziar differentas modas da la producziun da tuns ed identifitgar lur regularitads.**	
MU.4.C.1		Las scolaras ed ils scolars ...	
3	g	» san differenziar e distinguer singuls instruments da la scena da musica actuala (p.ex. pop, electro, musica contemporana).	
	h	» san chapir undas acusticas, tuns armonics, nianzas da tuns e fenomens acustics cun udir e commentar quels.	
	i	» san distinguer ed applitgar las pussaivladads dal rinforzament e da l'elavuraziun electronica (p.ex. rinforzament da la vusch cantica cun microfon).	
	j	» san identifitgar e descriver instruments en in toc musica notà (p.ex. partitura).	

MU.5
A
Process creativs
Explorar e preschentar musicalmain temas

	1.	**Las scolaras ed ils scolars san - sulets ed en gruppas - furmar e preschentar temas ed impressiuns da lur mund da viver tar in'atgna musica.**	renviaments AS - Orientaziun en il spazi (4) AS - Fantasia e creativitad (6)
MU.5.A.1		Las scolaras ed ils scolars ...	
3	e	» san chattar soluziuns creativas tar dumondas musicalas (co tuna la musica da mia tatta e mes tat? co tuna in scena da film, in'occurrenza da sport?).	
	f	» san sviluppar e producir ina collascha musicala tar in tema actual (p.ex. da lur sectur d'interess, tema da la societad).	MI - Producziun e preschentaziun
	g	» san producir e sonorisar en gruppa ina performance u in videoclip tar in tema.	AF.2.C.1.6e MI.1.3.h MI - Producziun e preschentaziun

MU.5 B Process creativs
Concepir tar musica existenta

			renviaments
	1.	**Las scolaras ed ils scolars san sviluppar differentas furmas da preschentaziun tar musica existenta.**	AS - Fantasia e creativitad (6) AS - Corp, sanadad e motorica (1)
MU.5.B.1		Las scolaras ed ils scolars ...	
3	e	» san metter episodas d'in teater da musica en ina preschentaziun scenica.	
	f	» san explorar exempels musicals e lur performances ed adattar a moda persunala.	
	g	» san far associaziuns tar musica, far ina selecziun tematica (p.ex. amur, protest, pussanza) e realisar quella en musica ed en autras medias.	AF.2.C.2.f MI.1.3.h
	h	» san sviluppar e mussar ina curta reproducziun u improvisaziun d'in stil da musica tschernì.	

MU.5
C

Process creativs
Cumpetenza da sa preschentar musicalmain

			renviaments
	1.	**Las scolaras ed ils scolars san preschentar lur abilitads musicalas.**	AS - Lingua e communicaziun (8)
MU.5.C.1		Las scolaras ed ils scolars ...	
3	e	» san ir enturn a moda critica, ma a medem temp cun respect, cun atgnas preschentaziuns musicalas e cun preschentaziuns musicalas da lur conscolars.	
	f	» san identifitgar en in project la valur da la preparaziun e da l'exercizi e stimar l'engaschi e las prestaziuns da quels ch'èn participads al project.	
	g	» san distinguer e denominar connexs tranter preschientscha sin tribuna, tecnica da tribuna e qualitad da la represchentaziun musicala.	
	h	» san preschentar davant in public u sin tribuna lur abilitads instrumentalas, vocalas e da saut.	

MU.6 A Pratica da la savida musicala
Ritmus, melodia, armonia

1. Las scolaras ed ils scolars san distinguer, denominar ed applitgar elements ritmics, melodics ed armonics.

renviaments
AS - Orientaziun temporala (3)
AS - Orientaziun en il spazi (4)

Ritmus

MU.6.A.1 Las scolaras ed ils scolars ...

3	1g	» san leger e reproducir motivs ritmics cun triolas e ritmus ternars.
	1h	» san splatschar e sunar ritmus cun notas punctadas e sincopas.
	1i	» san exercitar e sunar dus ritmus a medem temp (p.ex. percussiun dal corp).
	1j	» san realisar sequenzas ritmicas e spezias da tacts cumponids cun la vusch, moviment u instruments (p.ex. 7/8, 5/8).

Melodia

MU.6.A.1 Las scolaras ed ils scolars ...

3	2g	» san identifitgar la relaziun tranter scala da dur e scala parallela da mol (p.ex. C-dur ed a-mol).
	2h	» san empruvar ora e cumparegliar auters sistems da tun cun chantar (p.ex. scala da blues).
	2i	» san metter en relaziun intervals cun cumenzaments da chanzuns e viceversa.
	2j	» enconuschan sistems da tuns spezials (p.ex. tonalitads da baselgia, musica da dudesch tuns).

Armonia

MU.6.A.1 Las scolaras ed ils scolars ...

3	3a	» san applitgar la funcziun armonica dals trais stgalims principals.
	3b	» san reconuscher ed applitgar la terza gronda, la terza pitschna e la quinta en il connex (triaccord).
	3c	» san determinar ed applitgar ils triaccords da la scala da dur.
	3d	» san reconuscher ed applitgar l'accord da la septa.

MU.6 Pratica da la savida musicala

B Notaziun

1. Las scolaras ed ils scolars san applitgar la notaziun musicala tradiziunala tant cun leger sco era cun scriver ed enconuschan furmas graficas per preschentar musica.

renviaments
AS - Connexs e regularitads (5)

MU.6.B.1 Las scolaras ed ils scolars ...

3	h	» san notar la scala cromatica.	
	i	» enconuschan ulteriurs simbols da la notaziun musicala tradiziunala e grafica (p.ex. dinamica, articulaziun).	
	j	» san persequitar ina vusch singula en maletgs da notas da pliras vuschs cun tadlar (p.ex. en ina partitura).	
	k	» san communitgar ideas musicalas cun agid da la scrittira da notas.	